

BUDA-PESTA

12 Decembrie st. v.
24 Decembrie st. n.

Va eși duminică.

Redact.: strada Havas nr. 1.

Nr. 50.

ANULU XII.

1876.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

Premiulu femeiloru romane.

Din caus'a unoru pedece inevitabile, nu-mai acuma vinimu sè raportàmu despre lucràrile concurse la premiulu de 10 galbeni, anunțiatu din partea nòstra pentru cea mai buna novela originala.

Comisiunea criticatòria si de asta-data fu compusa din dnii At. M. Marienescu, Elia Traila si redactorulu acestei foi.

Esaminandu tóte opurile concursuale, comisiunea a primitu parerea dlui E. Traila, caruia éta i si predàmu cuventulu :

Recensiune

a supra novelorulu, cari au concursu pentru „Premiulu femeiloru romane“, scrisu de a trei'a óra.

Operatele incurse la timpulu seu sunt urmatòriele :

1. „Fetulu codrilor“, fara motto.
2. „Padurén'a“, cu motto :
De mi-i lasá dumnea ta,
Sè te bata Precista ;
De te-oiu lasá, bade, eu,
Sè me bata Dumnedieu !
3. „Sfirsitului Despotu voda“, cu motto :
„Moldov'a erá tiér'a eroi-
loru si Sucéva erá capital'a
Moldovei.“
4. „Domnulu Tudoru“, cu motto : „Amoru
si patria.“

Candu amu pronunțiatu verdictulu nos-

tru a supra novelorulu incurse in rëndulu trecutulu, dupa ce facusemu si óresi-cari indegertàri la defectele, pe cari le-amu observatu intr'insele, credeamu a ajunge cu de asta-data intr'o positiune mai placuta de a presintá onoratulu publicu unu opu, fatia cu sterilitatea productelor nòstre literarie de si nu perfectu, celu puținu câtu de câtu demnu de lectura; — dara amagirea ni-a fostu mare, vedindu, cà nici cu asta data, pe langa tóta indulginti'a ce ni-amu propusu, dintre cele 4 operate submise censurării nòstre. nu s'a aflatu nici unulu, care sè fia impreunatu recerintiele unei novele demne de premiatu, ba chiaru — fara corectiuni in limba preste totu si in materia iei colé — nici de publicatu.

Cu mare parere de reu o pronunțiamu acést'a, a priori; si de si nu este regula la astufelu de casuri a motivá specialu parerea enunțiatu, comisiunea totusi nu póte intrelasá din intentiune a indereptá, sè nu espuna pe scurtu si deschisu motivele sale, enumerandu defectele mai de frunte ale operatelor, fara a retacé acea ce s'a aflatu bunu si frumosu in aceste lucràri.

Lasàmu dara sè urmeze fabulele fia-carui opu si apoi parerea a supra loru.

I.

Fetulu codrilor, unu hotiu din codri si povesteste biografi'a sa si incepe: „Lume,

lume! Barem sè potu *tinti* si io in tainele tale. Hei, pentru ce nu-su si io óre carturariu (?), *ca sè sciu invérti ról'a pe osi'a ta*, si atunci, dieu, nu m'asiu vedé *rostogolitu pe campulu teu* cá si lupulu in dóg'a demórte... Sermana lume!... *taci* te rogu, nu tremurá, m'am smintitu, n'am io cu tine nici o tréba, numai cu ómenii cei rei" . . .

„Dómne nu bate lumea,
Numai ómenii din ea.“

. . . „Tu luna! stai si nu fugí . . . pana mi-voiu povestí viéti'a (sic). — Ómeni buni! fost' ati voi in tiér'a Selagiului — . . . hei! Dieu ti-vine sè te *d'amaresci*, candu vedi raiulu est'a *din* flori. — Apoi éra Catrin'a cea dalba . . . lelitia, lelitia tu me mai omori! . . . Catrin'a trebue sè-mi fia dragutia si trebue sè fia a mea. . . Catrin'ca atunci erá fetisióra si n'avea nici unu inelu pe degetu . . . Io aveam unulu . . . Odata — n'oiu uitá in veci — candu m'am intorsu a casa, m'am intorsu fara elu . . . *Mam'a mea cu o falca 'n ceriu, cu un'a 'n pamentu — se sculá si me blastemá pentru inelu. Eram acusi sè facu sè-i tréca de doru si sè nu-i turue gur'a cá la o móra . . . (!)*

„— Vai tu ciufule, — mi-strigara toti — dóra voiesci sè nepustesci cas'a mea cu veniture . . .

„Pana acum'a naintea mamei mele eram tare dragu . . . mi-descantá cu dulce:

„Cici lic'a, lic'a . . .
Nu ti-a fi nimica.

Tata mio:

Cici lacu, lacu . . .
Nu ti-a fi nici dracu . . .“

Credemu, cá amu citatu destule, pentru cá sè-si póta formá lectorii idea despre valórea acestui opu. Fetulu codrilor se duce de la parinti in satulu Catrinei, aci se pune pecurariu la oile domnesci; intr'o nópte *ucide fetiorulu bireului*, pentru cá acest'a a venitu la elu *sè-i céra pe Catrin'a (!)*, i sépa o *borta* si lu-ingrópa, — canii lui inse lu-desgrópa, faptulu i se descopere, elu fuge, se baga 'n catane, candu a ajunsu la mesura, catra elu strigara mai antáiu „rietai.“ Dupa trei ani i detera si de aci drumulu, se intórse in satulu Catrinei, chiar candu acést'a tienea cununí'a cu altulu, elu a apucatu pistolulu, l'a pusu la anim'a ei . . . „am datu cu elu focu . . . brr! si ea a cadiutu mórta“ . . . éra elu „a datu drumu de-a dêrlogulu catra codri.“

„De atunci — continua — n'am mai vediutu eu numai ceriulu si campulu celu tufisiu (!)..

si betranu acuma . . . Remani cu Ddieu lume!“ . „In Selagiu pomenescu cu spaima pe Nitiulu codrilor . . . si mai spunu, cá-lu vedu nóptea cum ambla, invietu cá stafiile.“ —

Va sè dica autoriulu a produsu unu lucrú fórte slabu. Noi estraseramu cuprinsulu, ca sè se „pomenésca cu spaima“ inaintea acelor'a, cari cu pregatiri atátu de putine cutéza sè scría o novela. Nu voimu sè ne folosimu de o sentintia a supra opului si a autoriului ei, ci i dâmu sfatulu sè invetie mai bine limb'a, sè cetésca si studieze inca multu, sè invetie gustu, — apoi sè se apuce de lucruri cu unu semburu moralu, éra nu de trivialitáti óble si fantasmagorie; — si inca multu timpu sè abdica de ambitiunnea a-si vedé numele tiparitu.

Este superfluu a mai dice alta ceva, decâtu, cá e dauna pentru timpulu ce l'amu perdutu.

II.

„*Padurén'a*“ este o naratiune poetica, cu fantasmagoría la inceputu, idila la midilocu, apoi cât'a tragedia si in urma éra fantasmagoría.

Ni se canta in versuri iambice:

Óreundeva se arata pecurariloru adese ori in puterea noptii o neluca frumósa in haine femeiesci, care suspina jalnicu si plange — „incátu de jale muntii aprópe-su de-a se frange.“ —

De multu — de multu intr'o casutia pe unu vêrfu de munte locuía o parechia tinera, venatoriulu Padurénu cu soci'a sa frumósa; — acésta parechia se iubiá peste mesura. — Intr'o séra inse petrunde la ei din vale unu glasu, cá Daci'a e atacata de Romani. Daculu Padurénu *racnesce (!)*: „Dusmanulu e in tiéra!“ . . . si iute si-incege buzduganulu, — conjura muierea sè-i fia credintiósa, cá pana 'n tómná va rentorná, — incaleca apoi *murgutiulu* si pléca in batalia.

„*Ordele sangióse*“ (!) de Daci si de Romani se lupta crâncenu.

Sórele „aude *glasulu* grozavu de batalia“ „zaresce campulu luptei — si prevestesce „cu *gelire* perirea Daciloru; — apoi mergéndu mai departe „elu vede cu mirare“ pe o culme nalta pe Padurén'a si s'aprinde, si arde mai ferbinte, privindu la gingasi'a minune.“

Nevést'a juna afla, cá a trecutu terminulu pusu de barbatulu ei spre rentornare, e fórte nefericita si ardiendu de doru incepe a-si deplange cantandu singuretatea.

De odata

„O trista melodía resuna peste plaiu,
Incâtu de gele-i muntii si vaile suspina.“

Unu june si-canta suferintiele de amoru :

„ . . . de peste munte
Venira *órde crunte* (Romanii ?)
Si turm'a mi-au predatu,
Ér *dalb'a mandrulitia*
Cu-unu zimbetu pe guritia
S'a dusu si m'a lasatu! . . .“

Padurén'a doritória i respunde :

Ca 'n di de primavéra, candu tainicu prin valcele,
Se *nganu* cu jale dóue duióse turturele :“

„Aveam odinióra
O scumpa *florióra* (? !)
Unu angeru cu blandu graiu (!)
. . . . .
S'a dusu si m'a lasatu . . .“

Abiá nevést'a *dalba* si-finesce canteculu si
unu june cá *unu angeru* apare suspinandu . . .

Nevést'a — un'a dóue — si-uita de bar-
batu si de juramentu!

Sórele vediendu si ast'a, s'a aprinsu totu
mai tare, câtu aruncá vapà i supra lumii.
Amantii scapa din vedere „prin umbre recoró-
se“, — ér sórele privesce érași cu jale la cam-
pulu bataliei si apoi se ascunde; — „apoi in
departare pe o culme — cá *altu sóre* — apare
lun'a plina voiósa *zimbitória*;“ pe ea inca o
petrunde la vederea „campiiloru lumesci o
trista duiosia“, nu pentru perirea Daciloru, ci
pentru „unu sufletu duiosu fara odina, ce *jal-
nicu* ratecesce *prin* câi intunecate“, — Padu-
rénu intorna de la lupta, strabate codrii, cu
doru alergandu la amorulu seu.

„Érá ór'a fiorósa“ candu Padurénu ajunse
spre vêrfulu unei stanci, unde zaresce dóue
umbre cu focu imbratisiate „nevést'a dragala-
sia si tinerulu pastoriu.“ — Nevést'a de odata
e cuprinsa de spaima. „Vai! ét'o colo 'n vale!
hah! éta-o cà vine!“ „O umbra fiorósa.“ — In-
sedar o mulcomesce pastoriulu cu dulci vorbc
de amoru. Bine vorb'a n'a gatatu, si inaintea
loru resare „barbatulu jalnicu . . . voiniculu
Padurénu!“ . . . Nevést'a stà „tremuranda cu
sufletu plangatoriu“,

„Pastoriulu ér prin desulu *codrimii* adormite
Fugea patrunsu de spaima spre vaile profunde,
De crunt'a vijelie dorindu a se ascunde!“

inse „*abiá tri pasi pasiesce*“ si Padurénu lu-tres-
nesce cu buzdnganulu, si cadavrulu se rostog-
olesce in cascatur'a prepastiei . . . Padurénu
lamenta dupa fericirea perduta, si-mustra apoi
nevést'a si o blastema; in urma se arunca si
elu in prepastia; éra nevést'a blastema sórtea
si — lumea, apoi se arunca si ea in pre-
pastia.

La catastrof'a acést'a se redica unu ventu
grozavu prin codri,

„Padurea trista geme, cuprinsa de fiori,
Stelutiele si lun'a s'ascundu cu gróza 'n nori.“

De-atunci si pana adi

„*Ea pare* din momentu-i palida si tacuta
Pe-unu valu de radie *dalbe*, ce gingasiu o saruta.“

Pastorii o vedu si o audu plangêndu, —
povestescu despre aparinti'a acést'a feteloru
din satu si

„Copilele se mira si 'nctetu cu voce *dulce* :
Oh! apera-ne Dómne, graiescu facêndu-si cruce.“

Sujetulu nu este acomodatu pentru o na-
ratiune poetica, cea ce va sè fia scrierea de fa-
tia. — Poetulu ié de base la unu *neadeveru* (a-
parinti'a nopturna-fantasmagori'a) érași neade-
veru, adeca o fictiune (idil'a cu cele dóue
amoruri si catastrof'a.) In chipulu acést'a nu
se póte stêrní inse in cetitoriu convingerea
pentru adeverulu moralu, carele este scopulu
naratiunii. — Alta erá, déca autoriulu si-luá
de sujetu o traditiune óresi-care cunoscuta
pretotindeni, ori si numai alocuria (cu persóne
anumite si impregiuràri locale cunoscute); dar
si ca traditiune trebuiá prelucrata dupa nor-
m'a acestor'a. O traditiune, concedemu si su-
perstitiune, nu este iertatu a se desfasiurá si
desface pana la dimensiunea, la care si-a in-
tinsu povestea autoriulu cu sucitoriulu seu
poeticu (38 pagine scrise desu cu versuri de
câte 6½—7 picióre.)

Poetulu urmaresce intentiunea sè faca in-
spaimentatoriu in urmàrile sale pecatulu ne-
credintiei, perfidiei, alu vendiàrii amorului;
inse n'a alesu sujetulu si modulu potrivit
spre acést'a; antâiu pentru cà neincrederea, ce se
nasce in cetitoriu a supra verosimilitàtii in-
templàrii, si a dóu'a, pentru cà pecatuirea ne-
vestei aci pare din punctu de vedere psiholo-
gicu si fisicu mai multu consecinti'a unei sile
neinvincibile, provenite din influinti'a impregi-
uràrilor interne si externe, in cari s'a aflatu
Padurénu, cari tóte se descriu inca astu-felu,
incâtu omulu nici nu observa, cà acum se co-
mite pecatu. Junele pastoriu nu scie si Padu-
rénu nu spune, cà ea are barbatu, — bi etulu
june n'a sedusu cu scirea nevést'a altui'a la
pecatu si totusi trebuie sè suferi si din partea
autoriului batjocura, càci dinsulu din „*angeru
maretiu*“ lu-face la urma *poltronu*, éra din par-
tea jalnicului barbatu trebuie sè suferi mórte.

Autoriulu trebuiá sè stigmatiseze pecatu-
tulu de la inceperea sa. Pentru a face efectulu
ingrozitoriu, trebuiá sè puna pe eroina in po-
sitiunea sufletésca posibila de a se luptá cu

gândulu a parasí calea virtutii, autoriulu inse nici o lasa sè-si aduca a minte de pecatu, cá muiere cu barbatu, o face parasita in pustietatea codriloru si ardiatória de doru, o farmeca printr'unu cantecu, i tramite unu june cá unu „angeru, frumosu, maretiu la fatia“ si „nevés-t'a *dalba zarindu minunea rara*, s'aprinde 'n alu ei sufletu de-o tainica *flacara*“ —

„Si 'n dulcea-i esaltare ea nu scia de-i tréza,
Séu sufletu-i ferbinte unu visu cerescu viséza.“

(Asiá vedi, asta-i posibilitatea psihologica ?!)
— Adeca pe scurtu, fara a se insená óresicare lupta morala, nevés-t'a de „natura inflacurata“ succumbe naturelului seu si farmecului *cerescu*, care o imbéta cu o putere cu atátu mai coversítoria, cu câtu nici macaru o slaba aducere a minte nu contrastà in momentul fatalu. Autoriulu in consumarea peccatului o mai face sè cante :

„Ah! dulce-i prin viétia iubindu a trece 'n sboru,
Ca paserea voioáa, ca fluturu usioru.
Oh! uita intristarea si jalniculu trecutu,
Arunca-te pe valulu presintelui placutu!“

(D'apoi cà in femeia acést'a nu este materia de tragedia, ast'a-i o — meretrice!)

Padurénu ca unu barbatu de caracteru seriosu trebuiá scurtatu in evolutiunile amurului.

Autoriulu sta in totu decursulu naratiunii pe partea Daciloru si contra Romaniloru, inse nu desvólta destula verva spre a infruntá traditiunea prefacuta in convingere la publiculu, caruia se povesteste intemplanrea, din contra provóca intr'insulu resintiu catra gustulu autoriului, mai alesu candu acést'a caracteriséza pe Romani de „orde — crunte.“

Cu privire la fantasmagoria trebue sè observàmu, cà acést'a nu pré este lucru romanescu. Romanulu vede si aude adese-ori díne si iele, dar neluce séu staffii dinsulu vede numai trecéndu fara sgomotu séu plansetu.

Comisiunea nici prelucrarea in forma n'a aflat'o corecta.

Autoriulu voidu sè faca efectu in descrieri, recurge pré adese la elemente, la natura, la sóre si luna. Aceste dóue corpuri ceresci au pré mare rola in actiune. E frumosu, candu natur'a (florile, arborii, petrile, muntii, riurile, sórele, lun'a etc.) iea parte la suferintiele séu placerile ómeniloru (vedi Alexandri, Carlova,) trebue sè aiba inse cineva vergéu'a magica a poetiloru mari. cá sè faca sè tremure stegiarrii, sè se misce muntii, sè se induiosieze sórele s. a.

Limb'a asemene este in pré multe locuri

defectuósa. Se póte dejudecá din destulu si dupa putinele citate, ce amu facutu. Autoriulu nu si-afla cuventulu nimeritu pentru idea. (Vedi cuvintele cu tipariu culcatu.)

Am observatu, cà dinsulu déca voiesce sè esprime o insusire placuta, frumósa séu déca i lipsescu in versu pitióre, recurge la cuventulu *dalbu*, si de atâte ori dalbu-dalba, câtu ni s'a facutu negru naintea ochiloru de atât'a *dalbu*. O femeia frumósa e *angeru* si unu barbatu frumosu la autoriu inca e *angeru*, pana ce erá asiá de frumosu sè-lu asemeneze cu *arcangelu*, càci est'a se potrivescce cu unu barbatu. Padurénu voiniculu e asemenatu intr'unu locu cu „*florióra*“ (adeca : *floricea*). Autoriulu face pe eroulu seu predilectu sè *racnéscu*, ceea ce se díce numai despre fiere. Díce *órde* in locu de cete.

Amintimu aceste cu tóta apesarea, pentru cà cu alegerea cuvintelor facu poetii si prosaistii nostri celu mai mare abusu. Caus'a, cà nu sciu limb'a (vedi si recensiuena novelei urmatórie !)

„Paduréna“ de altmintrelea pe langa tóte defectele sale este unu opu, in care amu intèlnitu multe pasage de o adeverata frumsetia poetica, éra diliginti'a autoriului nu o putemu laudá din destulu. — Noi suntemu convinsi, cà autoriulu, luandu dupa câti-va ani acestu opu éراسi a mana, ne va dá dreptu pentru tóte câte i-amu spusu, si ni-ar paré reu, déca amu intimpiná si la dinsulu susceptibilitatea concurentiloru din rendulu trecutu.

(Finea va urmá.)

Elia Traila.

Doine de amoru.

— Domnisiórei E. P. —

I.

Lumea 'ntréga pentru mine
O pustie mare-ar fi,
O pustie — far' de tine —
Unde 'n veci asiu rataci.

Asiu fi prada de durere
Timpului ce trece 'n sboru,
Si lipsitu de mangaere
N'asiu dorí, decátu sè moru.

II.

Ventulu sufla, frundi'a cade,
Florile se vestedicscu;
Incotro-ti intorci privirea
Vedi cum tóte amortiescu.

Dar in inim'a mea juna
Flori eternu voru inflóri,

Câtu amorulu si speranti'a
Sóre 'n viéti'a mi-oru luci.

III.

De-asiu avé dureri nespuse,
Chinu, necasuri, si nevoi :
Tóte pieru, disparu in clipa,
Candu ne'ntalnimu amendoi.

In acestu momentu de pace
Mórtea chiar de-ar cutezá
Sè-si indrepte-a sa sagéta
Si sè-mi curme viéti'a mea :

(Actiunea se petrece in curtea domnésca
din Slatina, la anulu 1524.)

Vorniculu : Liniscesce-te, stapan! Acést'a
incordare si iritatiune nu-ti póte folosi de feliu
sanetătii. Mediculu a opritu veri ce incordare
séu iritatiune, si Mari'a Ta acum in ór'a acést'a
destinata repausului ti-parasesci culcusiulu de
care te léga morbu-ti greu, . . . traieri salónele
cá si cum ai fi pefugatu de unu spiritu necu-
ratu, conturbi tainic'a tacere a noptii. Tóte a-
ceste sunt simtóme cari me facu pe mine si pe
totu insulu, care ti-doresce fericirea si restabi-

Dr. Ioanu Vancea.

Fati'a mea ar fi senina,
Ochiu-mi veselu plinu de doru ;
Si, si aculu mortii crude
L'asiu invinge cu amoru !
Constantinu Morariu.

Umbrele Arboresciloru.

séu

Visulu lui Stefanu alu VI.

— Schitia dramatica. Dedicata fratelui meu *Alesandru*. —

Persónele :

Stefanu alu VI, Domnulu Romaniei.
Vorniculu Vidrasiu.

lirea sanetătii — adancu cugetatoriu si ingri-
gitoriu ; te rogu deci liniscesce-te si rentórna
in chili'a de nópte a Mariei Tale!

Stefanu : Nópte! (Furiosu.) Si nópte a-
cést'a sè nu mai aiba finitu?! Me infióra cuge-
tulu in sine de a rentorná in chili'a aceea . . .
Oh! nu voiu rentorná macar sè scíu, cà mi se
va sfasiá anim'a! Si apoi acést'a nópte par cà
e polara, care ne conduce la a dóu'a ve-
nire. — Destulu am gustatu din somnulu re-
creatoriu alu acestei nopti, nu mai poftescu si
mai multu.

Vorniculu : Starea Maríei Tale mi-inspira spaima.

Stefanu : Ingrozitóre e spaim'a! Dar ce me privesci? Nu cumva ti-inspiru eu spaima, — cugeta bine ce ai dîsu, omule! Omu, cu acestu cuventu a botezatu Ddieirea fiinti'a aceea, care a uritu numai decátu paradisulu, neindestu-lindu-se cu bunatatea lui Ddieu; a preferitu munc'a vecinica si s'a facutu servulu infernului. Omulu este vermele satanicu, carele se tēja pe pamentu, cautandu nutrementulu pe-cateloru sale, — omulu, unu cuventu usioru de pronunsiatu, dar greu de intielesu! O! eu nu potu suferi pe omu, nu me potu suferi pe mine. Iérta-me, vornice, sum confusu, limb'a mi-denéga serviciulu de a me scusá, — ride de mine, intr'adeveru ride de mine, cà sum intr'atát'a nebunu! Ti-promitu tóte, tóte, — oh, omulu multe promite si pucine, fórte pucine implinesce; inse eu-su stapanu, si pe cuventulu meu ti-promitu, cà voiu implini tóte câte le ceri pentru restabilirea sanetáti mele; — dar promite-mi si tu, cà vei ride de mine, vediendu-me intru atát'a copilu! Am sè-ti spunu unu visu, unicu in soiulu seu, unu visu, care m'a desteptatu din somnu si m'a facutu sè parasescu chili'a mea de nópte; unu visu gróznicu si infioratoriu, — inse visulu nu are nici o insemnatate, . . . nu-i asiá, vornice?

Vorniculu : (Confusu.) Da, da, n'are nici o insemnatate, inse precum se dice . . .

(Va urmá.)

Lazaru P. Petrinu.

In giurulu lunei.

— Romanu, de Jules Verne. —

(Urmare.)

— Din calea nóstra, — dîse Barbicane, — mai avemu 48 de óre. Pan'atunce nu vomu puté tiné la noi canele mortu.

— Asiá dara sè-lu aruncámu afara pe ferést'a, — respunse Nicholl. Ferestile nóstre, de si sunt bine incuiate, totusi se potu deschide.

— Inse trebuie sè bagámu bine de séma candu deschidemu ferést'a, — dîse Barbicane, — si a nume din dóue cause. Antáiu pentru cà din aerulu inchisu in glontiu nu putemu sè prepadimu multu. Si a dóu'a, pentru cà trebuie sè ne ferimu de frigulu din afara, de cumva nu voimu sè inghiatiámu de víi, ceea ce negresitu ar urmá, de cumva acel'a ar intrá in mesura mai mare in inchisórea nóstra.

— Dar asiá de frigulu sè fia din afara?

— Asiá dieu! Radiele sórelui numai trecu prin spaciu, dar nefindu nici aeru, nici alte materii, cari sè le lege si sè inghita caldur'a loru, acele nu incaldiescu de felu. In regiunile mai innalte ale pamentului, pe piscurile muntiloru, séu pana unde ne putemu

innaltia cu balonulu, pentru aceea este asiá grozavu de frigulu, càci aerulu e multu mai raru, decátu josu, si pentru aceea este mai putinu capabilu de inghitirea caldurei radielorú sórelui. Ér aice chiar nu este aeru de felu. Eterulu, care imple spaciulu, este totalulu miliardelorú de atomuri fara greutate, cari neavendu greutate, nu posedu insusirea materiei, si astu-felu n'au nici caldura.

— Si ce dicu invetiati, — intrebá Ardan, — la ce gradu se póte urcá frigulu in acestu eteru?

— In privinti'a acést'a parerile lorú nu se intrunescu. Fourier sustine, cà termometrulu in eteru aréta 60 de graduri (cels.) sub punctulu de ghiatia.

— Hu! — esclamá Ardan.

— Dar nu e siguru, — lu-intrerupse Nicholl. Unu altu invetiatu, dóra Pouillet, calculéza la 160 graduri frigulu etericu. Ne vomu convinge acusi, care are dreptu?

— Acuma nu, — reflectá Barbicane, — càci sórele stralucesce tocmai in ferést'a nóstra. Déca acuma amu pune afara termometrulu nostru, acel'a ar trage in sine caldur'a sórelui, si ar aretá unu gradu fórte innaltu de caldura. Pe pamentu inca trebuie sè se mesure la umbra temperamentulu, si nu la sóre. Dar in locu de a desbate aceste, sè ne ingrigimu de inmormentarea lui Satelles! Asiá mormentu n'a avutu inca muritoru: eterulu nemarginitu!

Apoi deschisera iute ferést'a si intr'unu minutu aruncara pe Satelles afara.

Diu'a trecú fara vr'o intemplanie mai insemnata, si Barbicane constatá, cà glontiulu, de si mai incetu, dar totu se apropia de luna.

V.

Ce s'a alesu din Satelles?

Erá deminétia la 5 óre, in 4 dec., candu caletorii nostrii se desteptara. De 54 óre caletoriau deja. In privinti'a timpului, ei nu facura decátu cevasi mai multu decátu jumetatea calei lorú, care avea sè dureze de totu 98 de óre; dar in privinti'a spaciului facura mai siepte parti din diece.

Pamentulu, reprivindu a supra lui prin ferést'a din fundulu glontiului, li apareá cá unu petecu intunecosu; ér de a supra lorú lun'a li pareá din ce in ce mai mare; inse totusi nu erá inca asiá de aprópe, cá cu instrumintele lorú optice sè se fi pututu face a supra lui scrutári mai esacte, decátu de pe pamentu.

De si Ardan a adusu in glontiu si siacu si domino, cà sè-si petréca timpulu, totusi ei nu intrebuintiara nici unulu, ci petrecura conversandu. Nu trebuie sè spunemu, cà conversatiunea lorú priviá mai alesu lun'a. Câte si câte intrebári si-pusera in asta privintia, la care fia-care respundea dupa informatiunile sale.

Mihaiu Ardan se totu preamblá. De odata se oprí la o ferést'a si esclamá:

— Ce se vede acolo? Én viniti si priviti si voi! — esclamá elu de odata.

Unu trunchiu fara forme, cá si unu sacu strinsu botu, se aniná in spaciu, numai câti-va metri de glontiu. Pareá chiar asiá de nemiscatu cá insu-si glontiulu; va sè dica, se aflá in aceea-si miscare cá acést'a.

— Ce sè fia óre acel'a? — intrebá Ardan. Dóra érasu vr'unu meteoru, pe care glontiulu nostru — cá

o planeta in proportiune puternicu — l'a atrasu făcându-si-lu luna. Ar fi curiosu!

— Me miru, — dise Nicholl, — că acestu corpu micu, ori ce sè fia, fiindu multu mai usioru decâtu glontiuln nostru, nu remane in urm'a nóstra, ci inaintéza cu noi cu iutiéla egala.

— Éra eu, — respunse Barbicane, — me minunu, că tu te miri de ast'a. Ai uitatu, că in spaciulu lipsitu de aeru, péna si bucat'a de feru cadu cu iutiéla egala. Pe suprafati'a pamentului, deosebirea in iutiéla caderii e causata numai prin resistinti'a aerului.

— E dreptu, — dise Nicholl, — si asiá ori ce amu aruncá afara in aeru, aceea ar vini cu noi, ne-aru insoti, si ar fi totu langa noi.

— Asiá dara amu fostu fórte nebuni, — lu-intrerupse Mihaiu Ardan, — că nu ni-amu umplutu glontiulu cu totu felulu de obiecte trebuincióse; le-amu fi aruncatu afara pe ferésta in róndu, si aru fi vinitu cu noi. Ma si noi amu puté sarí afara, si totusi nu amu remané de societate.

— Inse n'amu avé ce sè respirámu, ci amu inghiatiá.

— E dreptu! Dar observatiunile mele relative la obiectele fara viétia le sustienu. Ne-amu fi pututu incungiurá in spaci cu unu magasinu deplinu.

— Amu fi avutu o multime de Satelles, — observá Nicholl suridiendu.

— Hopu! — esclamá Ardan. Acuma sciú ce vine dupa noi colo afara.

— Ce?

— Nu ghiciti? Satelles, mirele repausatu alu Dianei.

Asiá erá. Acestu corpu diformu, acestu sacu indesatu, erá sermanulu Satelles!

VI.

Amicii nostri se imbéta, dar apoi indata se trediescu.

Barbicane, carele in continuu totu scrutá si esaminá, a patr'a di constatá positivu, că dinsi nu inaintéza precisu spre centrulu lunei, precum li erá scopulu, ci inclinandu-se catra miédia-nópte.

— Cu atátu mai bine, — dise elu. Celu putinu nu vomu cadé in giurulu aequatorului lunei, unde se afla niste munti mari, de pe cari ar fi fórte anevoia coborisiulu, — ci pe la polulu de miédia-nópte, unde lun'a are siesuri, si unde prin urmare — déca in luna in adeveru este — vomu gasí si aeru cu mai multa siguritate.

Presupunerea acésta erá probabila, inse ori câtu de tare nisuiá Barbicane a incuragiá pe sotii sei, totusi abiá fu in stare a-si ascunde frie'a.

Atát'a elu sciea siguru, că glontiulu a datu la o parte din directiunea ficsat'a; inse nu sciea, că óre acésta inclinare e numai atátu de mica, încátu ei totusi voru cadé in luna, — séu trecédu pe langa acést'a, glontiulu are sè devina o luna secundaria, si astu-felu in veci nu va ajunge in luna.

Ori câtu de ingrigitu erá elu, totusi si-aduse a minte si elu si sotii lui, că a sositu timpulu prandiului. Prandiulu inveselí pe toti, si incepura sè faca glume, că cum se voru preamblá dinsi in diu'a urmatóre in luna, cum voru prandi acolo si cum voru admirá frumusetile aceleia.

Ei se inveselira totu mai tare, pana ce in sfir-

situ Nicholl incepú sè atace pe sotii sei. Mihaiu Ardan nu-i remase datoru. Capitanulu dise intre altele, că lun'a n'are locuitori.

— Cine cutéza sè afirme acést'a? — strigá cu furia Mihaiu.

— Eu, — respunse capitanulu, punendu-se in positiune d'a se aperá.

— Capitane, — strigá Ardan, — nu repeti acésta afirmare indresnétia, căci vai de tine.

Cei doi disputanti erau p'ací sè se iee de capu, si Barbicane abiá i putú impacá.

De odata cadiura in cealalta extremitate. Incepura a se iubi si sarutá, cá amicii cei mai buni, cari nu se vediura de multi ani. Nu li mai pasá déca lun'a nu are nici unu locuitoru; si trei insi voru fi ei de ajunsu sè formeze o nóua uniune americana.

— Eu voiú fi congressulu, — strigá Mihaiu.

— Éra eu senatulu, — dise Nicholl.

— Barbicane va fi presedintele, sè traiésca! — strigá Mihaiu cu tonu si mai inaltu.

— Nu ni trebue presedinte alesu de poporu, — adause Barbicane.

— Nu, nu! — dise Mihaiu, — congressulu lu-va alege; eu sum congressulu, te alegu unanimu presedinte.

— Sè traiésca, sè traiésca presedintele Barbicane, — strigá Nicholl.

— Hip! hip! hip! hurrah! — adause Mihaiu.

Si dupa aceea senatulu si presedintele incepura sè cante Doodle alu yankeiloru, éra congressulu strigá cum putú de tare Marseillese-a. Apoi, entusiasmata de totu, sarira la dantiu si jocara cu multu focu, pana candu in sfirsitu cadiura toti trei in trei parti.

Diana inca sarí mai pana la plafondu, de unde se iví la lumina unu cocosiu, cu gain'a sa si cu vr'o 5—6 pui ai loru, si toti se amestecara cu frenesia in bachanalí'a nebuna...

Ce s'a intemplatú? Aceea, că Ardan a lasatu deschisu cepulu oxigenului, si putinulu aeru s'a pré implutu cu acestu elementu nobilu, dar si pericolosu alu vietii.

Nicholl si-vini pentru prim'a-óra in ori. Erá intunericu. Aprinse unu chibritu, si lumin'a pré viua a aceluia facú lumina si in mintea lui. Sari la tievea de gazu, si numai decâtu aflá caus'a.

Si-desteptá sotii. Apoi inchisera tievea oxigenului, cá sè oprésca pericolulu. Nu peste multu aerulu se curati. Cá din o betia, toti si-vinira in ori. Tóta perderea fu numai atát'a, că din puii cei mici trei perira; plamanile loru s'au arsu.

Si cu aceste miculu episodulu se incheiá, si caletorii nostrii scapara de unu periculu mare.

Situatiunea loru li ocupá apoi tóte gandurile. Ajunge-voru óre cu iutiéla loru pana la punctulu neutralu? Déca ei aru remané numai câtu-i unu firu de peru mai incóce de punctulu neutralu, puterea atragátóre a pamentului va fi mai mare decâtu a lunei, si asiá dinsi voru picá éra si pamentu. Déca inse iutiéla glontiului i-ar duce numai cu unu firu de peru mai departe de punctulu neutralu, puterea atragátóre a lunei va fi mai mare, si atunce dinsi voru cadé in luna. Éra déca iutiéla va fi tocmai de ajunsu a-i duce pana la punctulu neutralu, si mai departe nu, — de óra-ce la punctulu acel'a atragerea lunei si a pamentului e tocmai egala, si greutatea glontiului

se nimicesce, — voru remané in eternu aninati acolo, cá cosciugulu lui Mahomedu, intre zenitu si nadiru.

Si cum voru scéi ei, cá au ajunsu in punctulu neutralu? Acolo corpulu loru, si tóte corpurile si-voru perde greutatea.

In adevéru, ei inca de deminétiá incepura sè simtia unu felu de usioretate. De odata, cam pe la unu-spre-diece óre, Nicholl scapà din mana unu pocalu, si acel'a remase aninatu in aeru. Cu ori care obiectu se repeti acésta incercare, tóte remasera acolo, unde fure puse, fara sè aiba de desubtu ceva. Ardan si-aruncà susu caciul'a, aceea sborà susu pana plafondu, dar par cá se lipi de acel'a, cáci nu se mai rentórse.

— Apoi bine, — esclamá elu, apoi sarì pana la plafondu, si remase acolo, aninatu in aeru. Sotii lui sborara asemenea dupa elu. Coborirea fu totu asiá de usióra. Apoi ei umblara in susu, in josu, in drépt'a, in stang'a, precum le plesniá prin minte, si fara de nici o greutate. Corpulu loru si-a perdutu tóta greutatea.

Erau in punctulu neutralu. La 78,114 lieu de pamentu.

— Minunata positiune! — incepù a fantasá Mihain Ardan. Ce bine ar fi, déca si pe pamentu amu puté umblá asiá! Ce usioru amu puté caletori dintr' unu locu in altulu, si cátu de comodu amu puté cará obiectele cele mai grele! Nu-i asiá?

— Gandesci? — dise Barbicane. Déca nimica n'ar avé greutate, nici peleri'a nu ti-ar remané pe capu. Nici petrile casei n'aru stá pe olalta. Nici corabi'a n'ar innotá pe apa. Fara greutate nici compositiunea naturei n'ar puté sè esiste. Dar nu te intristá! In luna e multu mai mica greutate. Mass'a lunei fiindu numai a siesea parte din ceea a pamentului, ea eser-cita atragere de siese ori mai mica si prin urmare greutatea obiectelor e numai a siesea parte din acela de pe pamentu.

— Pré bine! Acolo dara nu ne vomu obosí asiá tare, de va trebui sè ne urcàmú chiar si pe celu mai innaltu munte.

Intr'aceste glontiulu trecù peste punctulu neutralu, fara sè se fi opritu acolo. Asiá dara nu mai urmá, decátu a cadé josu in luna.

Inse ast'a erá o cadere periculósa. A cadé din o naltime de 8296 lieu, de si in luna greutatea e de siese ori mai mica, nu-i gluma. Deci trebuí sè se ingrigésca de vr'unu mijlocu, cá in momentulu caderii sè nu patiésca vr'o nenjocire. Si Barbicane facù preservativele trebuincióse.

VII.

In apropierea lunei.

Glontiulu totu inaintá. Din feresti ei vedeau luna. Totu-odata dinsií puteau constatá positivu, cá nu inaintéza dreptu spre ea. Acést'a desteptá in ei o disputa mare, despre caus'a inclinárii. Inse insedaru. Ei nu putura constatá caus'a.

Intr'aceste lun'a intr'atát'a se mari, incátu la o parte li inchise vederea cu totulu. Numai in departare de 700 lieu se mai aflau. Erá fara 'ndoiéla, cá atragerea lunei face presiune a supra glontiului, dar afara de aceea si alta putere contraria, care i mana si in directiune laterala.

— Vomú merge pe langa luna! — strigà Barbicane. Dumnedieu scéie unde, pana candu!

— Sè fia blastemata caus'a, care ne-a scosu din calea drépta, — murmurà Nicholl.

— Blastemu dai a supra meteorului, cu care ne-amu intelnit in cale! — strigà Barbicane, cá suprinsu de o idea buna.

Caus'a care a incárnitu directiunea glontiului fu ghicita. Atragerea meteorului, éta acea cauza. De si acésta atragere nu putea sè aiba putere mare, totusi aceea fu de ajunsu spre a strimbá mersulu glontiului, si astu-felu a face imposibila ajungerea lui in luna.

Sub impressiunea spaimei, caletorii nostri tóta nóptea nu dormira. Provediuti bine cu totu felulu de instrumente astronomice, ei nu incetara d'a scrutá lun'a, de care nu erau departe. La felurite vederi, se escà intre ei o multime de dispute despre cele veduite acolo.

Si aceste conversári puteau sè fia cátu de animate, cáci dinsií nu fure in stare a destinge bine nimica. Nu putura vedé decátu munti innalti si vâi adanci. Nici unu obiectu nu denunciá esistinti'a omului, nici o ruina nu aretá urmele lui. Nici vite, nici plante nu se vedeau.

— Asiá dara nime? — esclamá Ardan, care si acuma voiá sè sustina teori'a esistintiei de ómeni si de plante.

— Nime, — i respunse Nicholl, — celu putinu pan'acuma. Nici omu, nici vita, nici érba.

— Sè nu uitàmú, — dise Barbicane, — cá unu omu singuraticu nu se póte vedé mai departe decátu la departare de 7 chilometrii. Déca sunt seleniti (locuitori de luna,) aceea potú sè véda glontiulu nostru, inse noi nu putemu sè-i vedemu.

Deminéti'a la cinci óre abia erau in departare de 1 lieu de luna. Din asiá apropiare aceea oferíá unu prospectu fórté bizaru. Niste stance frante. Nefindu aeru, nu se observá nici o trecere intre umbra si lumina. Unde nu este aeru, déca sórele nu strabate acolo, domnesce intunecime absoluta. Albulu si negrulu, éta colorile cari domnescu.

La 80°, adeca numai la 10 graduri de la polulu nordicu, departarea loru de luna fu numai de 100 chilometrii.

Erá cam la 6 óre deminéti'a, candu abia la 50 chilometrii de la luna, staeau de-a supra polulu nordicu. Departarea acésta, privita prin telescopurile loru, se derivá numai la 500 metrii, 300 de stangeni.

Lui Ardan i plesni prin minte sè deschida ferést'a si sè sara josu in luna. Dar Barbicane i esplicà, cá insedaru va face acést'a. Atragerea glontiului lu-va tiné aninatu de acést'a, si asiá — intocmai cá glontiulu — nici elu nu va puté sè ajunga in luna nici odata.

In momentulu acést'a, deminéti'a la 6 óre, in 6 decemvre, glontiulu se adanci in nóptea completa a intunecimii, si lun'a luminósa disparú indata din vederea loru . . .

VIII.

Nóptea lunga.

Acésta schimbare se facù fórté repede. Lun'a luminósa disparú asiá de iute, cá si candu cine-va ar fi suflatu-o.

(Va urmá.)

S A L O N U :

Calindarului septemanei.

Duminică 29-a după Rusalii, Evang. 12 Luca Cap. 18 st. 18-36.

Dumin.	12 24	† Cuv. Par. Spiridon.	⑤
Luni	13 25	S. S. Mart. Eustatie, Auxentiu, etc.	
Marti	14 26	S. S. Thirs. Mart. Leuciu, Calinicu.	
Mercuri	15 27	Sf. Ierom. Eleutheriu.	
Joi	16 28	Sf. Prof. Aggeu.	
Vineri	17 29	Prof. Daniilu.	
Samb.	18 30	Sf. Mart. Sevastian si Zoe.	

Pregatirile vijeliei.

Păce séu resboiu? Asiá se intréba acuma tóta lumea. Depesiele totu anuncia, că sunt multe prospecte de pace; dar nimene nu le crede. Cei mai multi ómeni sunt convinsi, că resboiulu este inevitabilu.

Intr'aceste ochii lumii sunt atintiti spre Constantinopole, unde delegatii puterilor mari s'au intrunitu spre a se consultá despre complanarea cestiunii, care s'a pusu la ordinea dilei in orientu.

Delegatii tinura mai multe conferintie pregatitóre, inse fara participarea unui delegatu din partea Turciei. Aceste conferintie pregatitóre s'au si incheiatu, si peste câte-va dile are sé urmeze conferinti'a plenaria, in care Turci'a apoi va declará déca primesce séu ba statoririle conferintieloru pregatitóre.

Éta ce s'a stabilitu in acele.

Muntenegro, care s'a purtatu vitejesce in resboiulu actualu, sé mai capete câte-va districte din Hertiegovina; portu la mare inse nu i s'a acordatu, căci delegatulu italianu s'a opusu la acésta cerere, de óra-ce italianiloru nu li vine bine la sócotéla estinderea slavica spre marca adriatica si mediterana — sub protectoratu russescu.

Serbi'a, care n'a fostu in stare a câstigá nici o batalia, sé nu priméscá nici o recompensa.

In provinciile crestine din Turci'a, in fruntea administratiunii, sé se numéscá guvernatori crestini. Pentru mantinerea pacii sé se formeze o gendarmeria de 3000, din supusii unei puteri neutrale, sub ofiieri turci.

In Constantinopole sé se infintieze o comisiune preveghiatóre, compusa din delegatii puterilor mari, avendu missiunea d'a controlá procedur'a Portii in privinti'a realisării reformelor cerute.

In sfirsitu — lucru principalu — ocupatiune nu se va face.

Déca Port'a va primí aceste decisiuni, pacea se va stabili; déca inse le va refúsá, va urmá unu resboiu infricosiatu intre Turcia si Russia.

Diuariele straine au vorbitu despre o contielegere incheiata intre guvernulu romanu si Russia, pentru trecerea trupeloru russesci si nutritia loru pe teritoriu romanescu. Relativu la acésta impartesire, diuarulu „Courier de Roumanie“ vine sé afirme in modulu celu mai categoricu, că guvernulu russescu n'a intratu in nici o tratate cu guvernulu romanescu.

„Uniunea Democratica“ din Bucuresci scrie, că guvernulu turcescu a tramisu unulu din innaltii sei functionari la Bucuresci, spre a sondá guvernulu ro-

manescu a supra intentiuniloru sale in casu de resbelu intre Russi'a si Turci'a. Acestu personagiu a informatu pe guvernulu romanu, că — conformu tratatulu de la Paris — Turci'a este gata a-i tramite trupe spre a se opune la trecerea armateloru russesci. Guvernulu romanu inse ar fi respunsu, că tratatulu de la Paris díce numai că Romani'a, in casu de necesitate, se va intielege cu Sublim'a Pórta pentru marirea contingentulu armateloru sale; că pana acum nimicu nu demonstra, că Rusii au intentiunea de a fortiá trecerea Prutului; că conferinti'a de la Constantinopole n'a hotaritu inca nimicu in privinti'a neutralitáti Romaniei, si că in fine, in casu de necesitate, Romani'a amintindu-si ororile comise de trupele turcesci in Bulgari'a, in Bosni'a si in Serbi'a, ar preferi sé se espuna la ori ce felu de periclu, decátu sé faca teritorulu seu teatrulu si poporatiunea sa victim'a barbariei si violentieloru cercheziloru si basibuzuciloru.

Dumitru Brateanu a dusu la Constantinopole unu memorandu, in care se accentuéza si se cere neutralitatea perfecta a Romaniei. Sé assigure conferinti'a Romaniei o stare cá si a Belgiei séu Elvetiei, că astu-felu ciocnirea puterilor mari in orientu sé devina imposibila.

Armistitiulu, care espira in septeman'a viitóre, éراسi se va prelungi pe ó—8 septemani.

Se afirma, că Port'a nu voiesce sé faca concessiune nici Muntenegro, nici Serbiei. Si se pregatesce la resboiu, in casulu déca puterile aru pretinde sé cedeze ceva din teritoriulu seu. Asiá dara totusi se va gasi vr'o cauza de resboiu.

Din Belgradu éراسi s'a impuscatu spre unu vaporu austriacu, si chiar spre monitorulu „Maros.“ Consululu generalu Wrede, care se aflá chiar atunce pe monitoru, merse numai decátu la Ristici, si cerú satisfactiune. Ristici — declarandu, că nu-i este cu putintia a dá satisfactiunea reclamata — a dimissionatu cu intregulu ministeriu. Spre a puté respunde in viitoriu la asemene impuscature, locotentulu Almstein a datu ordinu sé se umple tare tunurile de pe monitoru; pe candu aceste se umpleau, unu granatu esplodá si aprinse pravulu de pusca din apropiare. Unu ofiieru si 11 matrozi fure raniti, unu omu murí indata. Se crede, că totulu s'a inscenatu spre a provocá Austria la resboiu. H.

CE E NOU?

Esc. Sa dr. Ioanu Vancea, parintele metropolitu din Blasiu, de curendu a datu o dovéda nóua de generosulu seu zelu filantropicu. A nume la 2 l. c. a facutu la consistoriulu din Blasiu o fundatiune in suma de 32,000 fl., cu urmatórea dispositiune: a trei'a parte din interese sé se intrebuintieze pentru imbunetatierea lefei professoriloru mai reu dotati, dandu-se fia-caruia câte unu ajutoru de 50 fl.; a trei'a parte pentru ajutorarea pretiloru mai saraci, fia-caruia câte 50 fl., si a trei'a parte sé se adauga capitalului. Aducemu omagele nóstre In. Pr. SSale pentru acestu actu filantropicu nationalu, si i dorimu sé se póta bu-

curá multi ani de fruptele darurilor sale. Noi serbám u acestu faptu nobilu prin publicarea portretului Esc. S. in nrulu presinte alu foi noastre.

Memori'a episcopului Vulcanu. Tinerimea studíosa la gimnasiulu din Beiusiu, inspirata de recunoscinti'a ce pastréza fatia de fostulu patronu alu culturai nationale romane din Crisiana si fondatorulu gimnasiului din Beiusiu, fericitulu si nemuritorulu episcopu de Oradea-mare Samuilu Vulcanu, va serbá si in anul acest'a, cá in cei trecuti, la 25 l. c. aniversaria mortii aceluia.

Camer'a deputatiloru a prorogatu siedintiele sale pana dupa Craciunu. La cefirea a trei'a a legii bugetarie deputatii romani votara asiá : cu guvernulu dd. : Cziple, Hosszu, Joanovits, Kozma, Mihályi, Missics, Ales. Papp, Szerb, — in contra guvernului nici unulu, — au absentatu dnii : Antonescu, Borlea, Doda, Gurbanu, Nistoru, G. Papp si Romanu. Desbaterela legéii usurarie s'a amanatu pana dupa serbatori.

Representantulu Austriei din Romania, dlu cav. de Bosizio a fostu insarcinatu prin telegrama de comitele Andrassy, marele cancelaru alu Austriei, a esprimá veduvei repausatului George Costaforu, regretele cele mai profunde pentru perderea unui barbatu pe care a fostu fericitu sè-lu cunósca si sè-lu stimeze ca persóna si cá omu de statu. (Timpulu.)

Sultanulu si-a marítatu dóue fete in septeman'a trecuta. Mirii ambeloru sunt niste dirigatori mai mici. Sultanulu a luat in imprumntu 20,000 fl. pentru spelele maritisiului.

Tinerimea magiara de la universitatea din Budapesta si de la academile de drepturi din patria, spre a dá espressionemarginitei sale simpathii pentru turci, va tramite prin o deputatiune lui Abdul Kerim o sabia pompósa. Deputatiunea are sè plece in septeman'a viitoare. Tinerimea turca din Constantinopole face mari pregatiri pentru primire. Va sè dica, se va face unu aldamasiu mare.

Statu'a lui Napoleon. Orasiulu Milano, dupa mórtea lui Napoleon III, a decisu sè aredice o statuá eliberatoriului Italicu de susu. Decisiunea acést'a acusi se va traduce in realitate, cáci statu'a se si face la Florentia.

Unu mancaciosu vestitu a petrecutu dilele aceste in Budapesta. Numele lui e Antoniu Teller, sér'a manca o sionca intréga, cu 8—10 óue. Vinu nu bé nici odata.

Parintele si fiii cá rivali. Din unu satu ungrescu se scrie, cá acolo traiesce unu pecuraru veduvu cu doi fii ai sei. Toti trei se inamorara de una si aceea-si copila frumósa. Si fiindu cá ei mergeau in secretu la ea, nici unulu nu sciea, cá mai are doi rivali. Copilei i placea tréb'a acést'a, si asiá arangiá convenirile, cá rivalii nici odata nu convenira. In dumineca trecuta inse parintele bendu vinu cu fiii sei, de odata esclamá : „Eu me 'nsoru l'“ Fiulu celu mai mare raspunse : „Si eu.“ Celu mai micu, insufletindu-se si elu, dise : „Apoi si eu.“ Vinulu li deslegá limbile, si se adeveri, cá ei iubescu totu aceea-si féta. Dar constatandu-se, cá féta iubescu pe fiulu celu mai micu, tat'a si fiulu celu mai mare lu-batura grozavu.

Imperatés'a Eugenia si fiu ei de presinte caletorescu prin Itali'a, gasindu pre totu-ndine o intimpinare fórte afabila. Au fostu si la Roma, unde pap'a a primitu in audintia pe — finulu seu, asistandu

la audintia si unchiulu acestuia — cardinalulu Bonaparte. Regele Victoru Emanuilu a facutu visita imperatesei.

Dlu Alessandru Popovicu, dr. din tóte ramurele sciintiei medicinale, din Viena si de la báile Mehadia, s'a asediatu in permanentia la Bucuresci, podulu Mogosióii nr. 214.

Emigrarea secuiloru din Transilvania in Romania'a din anu in anu cresce totu mai tare. Din caus'a acésta ministrulu de culte ungrescu a datu ordinu inspectoriloru scolari din acele parti, cá sè staruésca a convinge pe secui de urmárele daunatórie ale emigrárii.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Iosifu Filipanu, teologu absolutu de Gherla, a condusu la altaru pe domnisiór'a Ana Popu Negrutiu, fiic'a parocului din Nasalu.

Dlu V. Gr. Borgovanu, teologu absolutu de Gherla s'a cununatu cu domnisiór'a Ludovica Antonu, fiic'a protopopului de Gherla.

Dlu Stefanu Rebreanu, teologu absolutu de Gherla, a pasitu la cununia cu domnisiór'a Ludovica Deacu in Ilisiu'a.

Biserica si scóla.

Costumul preotiloru din Romaní'a, precum se scóie, este in modu si strainu, impusu clerului laicu romanu. In urmarea acesteia, Em. Sa mitropolitulu-primatu din Bucuresci a luat mesuri pentru a se studiá cestiunea cu de-amenuntulu, insarcinandu cu acestu studiu o comisiune. „Vocea Clerului“ acuma raportéza, cá comisiunea, dupa ce a consultatu atátu isvórele monumentale si scripturistice relative la acésta lucrare, cátu si pe cei mai esperti confrati ai loru din tóte tierile ortodoxe, a reusitu a completá unu costumu admirabilu, care nu este decátu celu vechiu stramosiescu alu clerului, si l'a infatisiatu cu raportu detaliatu Mitropolitului, carele — cu mici modificatiuni — l'a aprobatu, invitandu totu-odata si pe ministrulu culteloru, care privindu pe preotii costumati, a remasu si dinsulu incantatu. Astu-felu s'a introdusu érasu pelerí'a si reverend'a nationala si comoda, in loculu potcopiului si giubelei armenesci.

Limb'a bisericésca in unele din cartile vechi, precum o scimu toti, nu pré este curatu romana, ci in multe locuri mestecata cu cuvinte slavóne si grecesci, incátu ele ni ataca audiulu, cá sè nu vorbimu de sintacs'a asemene gresíta in multe locuri. Considerandu acésta, diariulu „Vocea Clerului“ din Bucuresci, propune o revisiune a cartiloru serviciului divin, prin care sè se inlature terminii necuviinciosi, putínu espressivi si aceia cari continu erori neiertate; apoi sè se indrepte si constructiunile, sè se observe sintacs'a ce se vorbesce acum de poporu; si in sfirsitu sè se retiparésca cu litere latine. Acésta ar fi o reforma, pe care — de siguru — toti o dorimu.

In locu de tramway — scóla. Consiliulu jude-tianu de Ilfovu a datu in concessiune acum trei ani, unei companii englese, constructiunea si esplotarea unei cai ferate cu tractiune de cai intre Bucuresci si Oltenitia. De órace inse acea compani'a n'a facutu nimic, cautiunea de 50,000 franci a remasu in profitulu cassei judetiene. Consiliulu numitului judetiu acum a decisu, cá din acelu capitalu sè se faca siese scóle primare.

Societati si institute.

O noua societate de femei. Diarulu „Timpulu“ publica dupa „Democrat“ din New-York urmatoarele: La Kentucky s'a formatu o asociatiune de femei maritate, in contra barbatilor lor, cu scopu d'a dobandi si a-si asigura o vietiã cãtu de independinte. Unu articolu principalu alu statutelor hotãresce, cã partea masculina intr'o afacere de tovarasia intre amendoi sotii, este datore d'a depune intregulu capitalu necesaru si d'a luã a supra-si tôte pagubele; pe candu partea feminina nu are trebuintia d'a depune ceva, fiindu cu tôte aceste in dreptu, d'a pretinde dividendele. Femeia pretinde dar unu venitu hotãritu si regulatu, si spre asigurarea acestora, depunerea unui mare capitalu, ale caruia dobandi le va luã numai dins'a. Asociatiunea va insarcinã din sinulu seu unu numeru de femei, cari voru avé misiunea d'a incassã pentru tôte cele alte membre lefurile prescise de barbatii loru respectivi. Si decã unulu din barbati nu-si indeplinesce datori'a sa, se va face indata o greva generala intre tôte femeile asociatiunii, cari sunt si remanu solidaricesce datore d'a se sustiné una pe alta, in realizarea grevelor. Se intielege, cã nu voru lipsi nici demonstratiuni publice.

Literatura.

Nr. 12 alu „Siedietorei“ a aparutu la 1 decembrie. Atragemu atentiunea cetitorilor nostri a supra invitãrii de prenumeratiune de pe pagin'a ultima.

„**Fratii Corsicani,**“ romanu de Al. Dumas, a esitu la Bucuresti in traducere romanésca, facuta de dlu Al. D. Jarcu. La noi n'a ajunsu.

„**Girosella,**“ romanu francestu, a esitu in traducere romanésca la Bucuresti.

La Bucuresti a aparutu unu nou diariu politicu sub titlulu: „Unirea democratica,“ organu alu Societãtii „Unirea demacratice romana.“ Va esi in tôte dilele.

„**Vocea Clerului,**“ unu nou diaru, forte bine redactatu, a aparutu de curendu la Bucuresti. Atragemu a supra lui atentiunea preitorilor nostri.

Dlu dr. Vasiciu in Timisióru a anstria invitare de prenumeratiune si pentru anulu viitoriu la „Highien'a si scol'a,“ fóia pentru sanatate, bóle, educatiune si instructiune. Decã va avé 300 de prenumeranti, fóia va esi de done ori in o luna cu pretiu de 3 fl., éra decã va avé 200, numai odata pe luna cu pretiu 2 fl.

O brosiura franceza a aparutu dilele trecute, care se ocupa de cestiunea romana. Brosiur'a e intitulata: „La Roumanie devant la conférence de 1876, par unu ancien diplomate.“ (Romani'a inaintea conferintiei din Constantinopole, de unu fostu diplomat.) Brosiur'a se incheia cu aceste cuvinte: „Ori care va fi rezultatulu resbelului actualu, Europa va fi de siguru chiamata a sanctionã o noua situatiune, si atunci Romani'a se va puté presintã cá creditore, cu tóta increderea intr'o buna reesita, si va puté reclamã totu ce se datoresce sacrificiilor sale, moderatiunii sale si politice sale fatia cu dorintiele mariilor puteri.“

La Bacau a aparutu unu diariu nou, intitulatu: „Presentulu.“

„**Istori'a tolerantiei religiose in Romania,**“ de dlu B. P. Hasdeu, a aparutu si in traducere romanésca, esecutata de dnii Fridericu Damé si Bonifaciu Florescu.

Viéti'a, operele si filosoffi'a lui Descartes, de diaconulu Stefanu Calinescu, profesoru; (tesa pentru obtinerea gradului academicu de licentiatu in litere), a esitu la Bucuresti.

La Bucuresti a aparutu: „Catechismulu dreptului administrativu romanu“, a patr'a editiune.

T e a t r u.

Dumas scrie o drama noua, care se va represintã pe timpulu espositiunii universale din Paris. Titlulu dramei este „Joseph Balsamo.“ Siese tablouri sunt deja gata. Dumas a scrisu dram'a acést'a dupa renumitul romanu alu parintelui seu, in care romanu figureza Ludovicu XV, Richelieu, Mme Dubarry, Marat, Rousseau etc.

M u s i c a.

La Táborzky si Parsch in Budapesta a aparutu, si ni s'a tramisu urmatoarea piesa musicala: „Csárdás“ (Keskeméti hires vendégfogadó etc.) pentru pianu, de Iuliu Bibor, pretiulu 60 cr.

Cristina Nilson, renumit'a rivala a Adelinei Patti, va dá unu concertu in Budapesta in lun'a lui ianuarie.

Suvenirea mortiloru.

George Costaforu, unulu din barbatii cei mai celebrii ai Romãniei, fostu avocat, deputatu, senatoru, ministru, agentu diplomaticu, a repausatu la 28 nov. st. v. in Bucuresti, si fu ingropatu cu pompa mare. Costaforu fu nascutu la 1821.

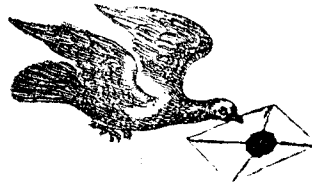
Iosifu Manu, fostu comite-supremu alu Maramuresiului, a repausatu la 15 dec. in etate de 60 ani, lasandu in doliu pe soci'a sa nasc. baronessa Clara Stoica, pe fiulu seu Isidoru si pe ficele sale: Isabela, Clara, Rosa si Ema.

Silvia Moldovanu, brava juna romana, fiic'a dlui Basiliu Moldovanu, presedintele comisiunii orfane din D. St. Martinu, Transilvania, a repausatu la 17 dec., in etate de 21 ani.

Deslegarea ghiciturei din nr. 42 :

„Lun'a.“

Bine a ghicit'o dómnele si domniórele : Iuliana Savescu, Elena si Sofia Velovanu, Eugenia Munteanu, Sofia Cerniciu, Ermina Campianu, Amalia Popescu, Nina Ardeleanu, Eufrosina Crisanu.

Post'a Redactiunii.

Dlui E. P. in Viena. La noi nu se afla de vendiare nici unu felu de dictionaru.

Dlui Gr. G. T. in Viena. V'am tramisu epistola particulara.

„**Visulu lui Severu.**“ Nu-lu intielegemu. Ar fi mai bine, de cumva ni-ai tramite lucrãri in prosa.

Dlui S. C. P. in Viena. Vomu intrebuintiã din ele. Cartea se va tramite dfilele aceste.

Buziaslu. Balad'a se va publicã in „Siedietore“, — cealalta nu-i buna.

Invitare la prenumeratiune.

Apropiandu-se finea anului, ne luàm voia a ro-gá de timpuríu pe abonantii „Familiei“, cá sè-si re-noiécã abonamentele, cá nu cumva sè se intrerumpa expedarea foii, càci si in vítoru numai acelora li vomu tramite fói'a, cari au respunsu inainte pre-tiulu de prenumeratiune.

La acèsta hotarire ne-a silitu acea esperintia durerósa pentru noi, cá cei mai multi carora li-amu tramisu in anii trecuti fói'a pe asteptare, séu nici la repetitele nóstre invitári nu ni-au tramisu restantiele, séu celu multu au vinitu sè nege, cá dinsii au primitu fói'a; astu-felu apoi noi amu perdutu la publiculu romanescu peste 3000 fl.

Asiá dara sè nu se mire nime, nici sè se supere, cá trebuie sè refusàm ori ce rogare, de a se tramite fói'a pe asteptare. Nu mai putemu sè implinimu ase-mene cereri. Noi inca trebuie sè platimu regulatu in tipografia; ne rugàm dar cá si abonantii nostrii sè platésca regulatu, de cumva voiescu sè aiba fói'a nóstra.

Prin parte-ni prometemu, cá vomu nisui a tiné „Familia“ la innaltíma literaturii nóstre. Spre acestu scopu, afara de concursulu vechiloru nostri colaboratori, si alu acelora cari au vinitu sè ne onoreze in decursulu acestui anu, amu mai rogatu inca si pe alti barbati distinsi, cari au si promis a implini cererea nóstra.

Er in câtu privesce rubricile de noutati, acele voru fi nisce oglinde fidele a totu ce le privesce; er in deosebi ce se atinge de evenimentele cari se pregatescu in orientu, vomu publicá in tóta septeman'a unu resu-matu alu loru, cá astu-felu si cetitorii nostrii sè fia in curentulu tuturoru intemplaminteloru mai importante, ma le vomu inzestrá si cu ilustratiuni, publicandu portre-tele barbatiloru cari voru jocá roluri mai de frunte in ele.

Vomu publicá in tóta lun'a 2—3 ilustratiuni, si de cumva numerulu abonantiloru nostri va cresce — si mai multe.

„Familia“ va aparé si in anulu vítoru in fia-care septemana odata, duminec'a, cu cuprinsu de o cóla si jumetate.

Pretiulu de prenumeratiune va remané celu vechiu: pe unu anu 10 fl., pe jumetate de anu 5 fl., pe 3 luni 2 fl. 70 cr., — pentru Roman'a pe unu anu doi galbeni.

Favoruri pentru abonantii „Familiei.“

Toti aceia cari se abonéza la „Familia“ si-potu co-mandá la redactiunea nóstra cu pretiuri fórté sca-diute urmatórele carti:

1. „*Sclavulu Amorului*“, romanu originalu, de subscrisulu, in trei tomuri; pretiulu pentru abonantii „Familiei“ 2 fl., pentru altii 3 fl.

2. „*Novela*“, de subscrisulu, in 3 tomuri; pre-tiulu pentru abonantii „Familiei“ 1 fl. 50 cr., pentru altii 3 fl.

3. „*Poesii*“, de subscrisulu; pretiulu pentru abo-nantii „Familiei“ 50 cr., pentru altii 1 fl.

4. „*Cavalerii Noptii*“, romanu in 5 tomuri mari, de Ponson du Terrail, tradusu de subscrisulu; pre-

tiulu pentru abonantii „Familiei“ numai 2 fl. 50 cr., pentru altii 6 fl.

5. „*Ve unde nu este rentórcere*“, romanu de Adrien Gabrielly, tradusu de T. Budu; pretiulu pen-tru abonantii „Familiei“ 50 cr., pentru altii 1 fl.

(Din „Panteonulu Romanu“, — „Columb'a“, — si „Tanda-Manda“ — nu se mai afla de vendiare nici unu esemplaru.)

Dintre tablouri avemu inca numai: „Traianu cu óstea trece Dunarea“, si „Portretulu lui Ionu Bra-teanu“, — celu d'antáiu pentru abonantii „Familiei“ 60 cr., pentru altii 2 fl., — alu doile pentru abonantii „Familiei“ 50 cr., pentru altii 1 fl. 50 cr.

Dupa aceste ne rugàm de toti amicii foii nós-tre „Familia“, sè binevoiécã a o recomandá in cer-culu cunoscentiei loru si altora!

 Colectantii primescu de la 5 esemplare unulu gratis.

„Siedietórea“

va aparé si in anulu vítoru in tóta lun'a odata, in for-matulu de pan'acuma, din candu in candu cu câte un adausu. Pretiulu pe anulu intregu e numai 1 fl. — Esemplare complete se afla si din anulu 1875 si din 1876; fia-care cursu consta câte 1 fl. Domnii preoti, notari si invetiatori sunt rogati sè adune abonanti pentru acèsta fói'a.

Cu acèsta ocaziune mai anunciàm si

o noua întreprindere literaria pentru poporu.

Cá poporulu romanu, afara de „Siedietórea“ sè mai aiba si altele de cetitu, amu hotaritu cá din candu in candu sè dàm la lumina câte o carticica scrisa in limb'a si dupa priceperea lui.

Cea d'antáia carticica va esí la Craciunu, si va cuprinde in sine:

„Goronulu lui Horia“,

o poveste, scrisa in versuri de subsemnatulu.

Pretiulu unei carticele este numai 5 cr., dim-preuna cu tax'a postalã. Inse mai putine decátu 10 esemplare nu se tramitu. Asiá dara de odata trebuie sè se prenumere 10 insi.

Déca acèsta carticica va fi bine primita, vomu dá sub téscu si altele câtu mai curendu.

Ne rogàm de carturarii poporului romanu sè respandésca între poporu si acèsta întreprindere mai ieftina si decátu „Siedietórea“, pe care — prin urmare — si cei mai saraci si-o voru puté câstiga.

Budapesta 1/13 decemvre 1876.

Iosifu Vulcanu.

Chiar acuma a aparutu de sub tipariu: „Ranele Natiunii“, romanu originalu in 3 tomuri, de Ios. Vulcanu. Recomandàm acestu opu iubitoriloru de be-letristica, cá lectura pentru serile lungi de érna, totu-odata cá premiu pentru Craciunu si anulu nou. Pre-tiulu unui esemplaru e 2 fl. Prenumerantiloru se va espedá in septeman'a vítóre.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**